

STARE DE SPIRIT ȘI TENDINȚE PROGNOZABILE PENTRU RM

Sinteza sondajului sociologic efectuat în perioada 2-11 noiembrie, 2009

www.viitorul.org

**REALIZATORUL
SONDAJULUI:
CBS AXA. ORGANIZAȚIA
PARTENER:
IDIS „VIITORUL”**

OBIECTIVELE CERCETĂRII

- **Evaluarea reacțiilor sociale la tendințele politice și economice în societatea RM.**
- **Raportarea comparativă a unor opinii și răspunsuri sociale efectuate în anii trecuți.**
- **Formularea unor predicții cu privire la finalitatea acestor tendințe în temeiul fenomenelor observate prin aceste măsurări.**

1. ASPECTE SOCIALE

A1-4: Marea majoritate a populației manifestă nemulțumire față de viața pe care o duc astăzi. Starea de spirit a cetățenilor din RM înclină spre opinii negative și foarte negative, iar suma acestor caracteristici negative depășește 62%. Circa 33% din respondenți își califică drept rea starea materială a familiei, față de 40% care consideră normală situația individuală.

Aprecierile negative sunt mai accentuate printre persoanele cu vârste ce depășesc 45 ani, precum și ai celor care locuiesc în zona de sud, în special cei din regiunea UTAG. Cei care așteaptă ca pe viitor situația lor materială să se îmbunătățească (23%) egaleză segmentul care se așteaptă ca viața lor să fie în continuare afectată negativ (23%), dar circa 25% consideră că situația nu se va schimba în mod cardinal.

A5: Peste 32% preferă să locuiască în UE față de 24%, care preferă RM altor opțiuni. Totuși, 8% din populație și-ar dori să locuiască într-o URSS reînnoită, indiferent de numele său. Din perspectiva simpatiilor politice, cei mai îngrijorați în acest moment de situația materială a familiilor sunt persoanele care simpatizează PCR (39%). Cea mai activă și mai optimistă stare de spirit se manifestă printre cei care simpatizează noua guvernare (AIE). În dinamică, răspunsurile arată diminuarea numărului de persoane care intenționează să locuiască în spațiul statelor ex/sovietice (de la 57% la 35%) în 2008 la 56% și 39% în 2009. Consemnăm o creștere în 2009 a interesului pentru a locui în grupul comun al statelor CSI, probabil ca rezultat al mediatizării Summitului CSI, și vizibilității liderilor CSI întruniți în capitala RM.

DATELE TEHNICE ALE SONDAJULUI:

Volumul eșantionului: 1085 persoane
cu vârstă de 18 ani și mai mult;

Eșantion: stratificat, probabilist,
bistadial;

Criterii de stratificare: 12 regiuni
geografice, care coincid cu unitățile
administrativ teritoriale de până
la revenirea la raioane, mediu
rezidențial (urban-rural), mărimea
localităților urbane (2 tipuri),
numărul de populație ai localităților
rurale (2 tipuri de localități rurale).

Eșantionare: Volumele straturilor
urbane și ale totalului pe regiuni
(fostele județe), cât și volumele
straturilor rurale au fost calculate
proporțional cu numărul populației
în conformitate cu datele
comunicate de Biroul Național de
Statistică al Republicii Moldova.

Reprezentativitate: eșantionul este
reprezentativ pentru populația
adultă a Republicii Moldova, cu o
eroare maximală de $\pm 3\%$

Perioada de culegere a datelor: 2 –
11 noiembrie 2009. Interviuurile
au fost realizate la domiciliul
respondenților. Chestionarul a
fost redactat în limbile română și
rusă, oferindu-se respondenților
posibilitatea de a alege varianta
preferată. Pentru corectare s-a
recurs la ponderarea rezultatelor,
astfel încât structura eșantionului
luat în calcul să reprezinte media
dintre distribuțiile înregistrate în
statistica oficială și cea obținută în
teren. Astfel, **rezultatele prezentate
sunt ponderate.** Diferența dintre
rezultatele ponderate și cele
neponderate nu depășește la niciuna
din întrebări 1.4%.

2. ASPECTE POLITICE

B1: Segmentul de respondenți care exprimă așteptări pozitive față de noua guvernare depășește ușor grupul persoanelor cu spirit neîncrezător ori negativ (31% față de 26%). Totuși, atitudinea față de capacitatea AIE de face față provocărilor sociale și politice este cam 50/50, cei care cred că guvernarea va schimba lucrurile spre bine și viceversa, aproximativ 13% nu se pot pronunța.

Interesul față de viața politică separă respondenții în două mari categorii: categoria celor activi în politică, și care formează un electorat ce se orientează preponderent spre PLDM și PL, dar și categoria celor ce sunt mai puțin interesați de viața politică, dar care se orientează spre PCRM și PDM. Simpatizanții PD manifestă un interes mediu, ori nici mult nici puțin. Respondenții de naționalitate rusă formează în acest moment segmentul cel mai interesat de evoluțiile vieții politice (44%).

B2: Atestăm o adevărată furtună a ratingurilor de popularitate pe scena politică din RM dacă cuprindem această măsurare în dinamica comparativă a ultimilor ani. Astfel, deținătorul întâietății la topul de încredere printre personalitățile politice pășește cu siguranță M.Lupu, care întrunește circa 16,3%, depășindu-l astfel pe ex-președinte V.Voronin la întrebarea de tip deschis (15,8%), cât și la cea de tip închis.

Următoarele 4 locuri sunt deținute de Prim Ministrul Vlad Filat (7,6%), primarul Dorin

Chirtoacă (4,9%) și speakerul Parlamentului, M.Ghimpu (2,1%). Sondajul atestă o creștere constantă a lui Marian Lupu, o creștere segmentată a lui Vlad Filat, și o descreștere semnificativă a lui Vladimir Voronin și Dorin Chirtoacă. Cauzele acestei descreșteri sunt însă diferite. Ratingul lui D.Chirtoacă este, probabil, afectat de fenomenul protestelor din lunile septembrie – octombrie din capitală, în special pe electoratul din Chișinău, în timp ce Vladimir Voronin este, în acest moment, pierzătorul net al pozițiilor deținute anterior.

Din perspectiva grupurilor de vârstă, liderul acestui scor de popularitate politică este susținut cel mai mult de segmentul care reprezintă persoanele între 18-59 ani, în timp ce, V.Voronin se bucură de încrederea unui segment de vârstă de 60+ ani, anumite excepții doar având natura să confirme regula dată.

Gradul de educație reprezintă un alt criteriu, care deosebește susținătorii celor doi lideri ce dețin primele 2 locuri: astfel încât pe măsură ce gradul de educație crește - sporește încrederea în M.Lupu și descrește încrederea în V.Voronin. Respondenții localizați în zona de nord a RM îl răsplătește pe M.Lupu cu cea mai mare rată de încredere (23%), în schimb, sudul țării manifestă mai puțină încredere (11%), favorizându-l în schimb pe V. Voronin, care întrunește în această zonă a RM cea mai înaltă rată de încredere (25%). Menționăm totuși că liderul PDM, M.Lupu colectează multe simpatii printre persoanele care își declară adevărată față de alte partide politice, inclusiv cele care formează AIE, creând astfel un

fenomen politic unicat, care nu este caracteristic pentru restul liderilor politici.

B.3-5: Scorurile obținute la întrebarea închisă referitoare la gradul de încredere în anumite personalități politice repetă, în linii mari, poziționarea primilor 3 clasași la întrebarea de tip deschis: Marian Lupu (45%), Vladimir Voronin (44%) și Vlad Filat (34%). Inerțial, la această întrebare, constatăm păstrarea unor simpatii pentru fostul premier Zinaida Grecianii, care scade însă de la 42% în luna martie la 33% în noiembrie 2009), ceea ce reconfirmă existența avantajului instituțional.

3. PARTIDE POLITICE

C1: Scorurile de încredere față de partidele politice sunt mult mai inerțiale decât ratingul personalităților politice. Opiniile formulate de respondenți ne permit să afirmăm astfel că, în acest moment, PCRM rămâne să fie formațiunea cu cel mai înalt rating al populației – circa 43%, urmat de PDM - 37%, PLDM – 33%, PL-27%. AMN -15%.

PCRM înregistrează cea mai înaltă opțiune de vot în rândul segmentului peste 60 ani, respondenților cu grad redus de educație, urban exclus Chișinău, locuitorii din sudul țării și minorităților etnice. Conform rezultatelor acestui sondaj, PDM are acoperire slabă pe următoarele segmente; persoane ce au peste 60 ani (11%), grad redus de educație (11%), locuitori ai capitalei (10%), zona sud (10%).

PLDM are următoare puncte slabe în rândul simpatizanților; segmentul de vârstă 30-44 ani (6%), cei cu grad redus de educație (6%), zona nord (9%) și minoritățile etnice. Aceleași puncte slabe descriu cu exactitate și pozițiile curente observate de sondaj și de către PL.

Cei mai fideli în opțiunile lor par să fie simpatizanții PCRМ - 74%, urmași de simpatizanții PL -72%, PDM -59 %, PLDM – 56% și AMN cu cea mai joasă fidelitate - 47%. AMN cu circa 28% conduce în topul infidelității urmat de PLDM cu 16% și PDM -15%.

Conform sondajului, simpatizanții PDM acumulează cea mai înaltă pondere în rândul celor care de obicei în timpul campaniei electorale se decid cu cine să voteze, fapt care confirmă că segmentul respectiv face alegerea rațional.

C2: Evaluând în dinamică ratingul partidelor politice, constatăm următoarele tendințe: (1) creșterea pozitivă activă a PDM, (2) creșterea pozitivă moderată a PLDM; (3) descreșterea și recuperarea incompletă a pozițiilor PCRМ. Menționăm că susținerea acordată PCRМ provine, în continuare, din rândurile persoanelor în etate, a bătrânilor solitari și persoanelor cu grad redus de educație, a celor ce locuiesc în afara capitalei, în anumite centre urbane din nordul țării. În special, grupul minorităților etnice acordă cele mai înalte rate de popularitate PCRМ, estimate la apr.70%. O pătrime din simpatizanții PDM au încredere deplină în PCRМ.

PDM are poziții mai tari pe segmentul 18-44 ani, în rândul celor care au studii superioare și a celor din mediul rural. Minoritățile

etnice sunt mai rezervate la acest capitol. PDM se bucură de un grad înalt de încredere în rândul simpatizanților altor formațiuni PLDM – 65%, PL-58%, AMN -58% și chiar –15% din partea simpatizanților PCRМ.

C3: Cei mai mulți dintre respondenți se opun deschis unor alegeri anticipate, fie și în anul 2010. 56% dezaprobă inițiativa unor alegeri parlamentare anticipate – în special persoanele cu vârsta peste 60 ani (72%), în schimb, cei din capitala RM sunt tentați să agreeze ideea unor alegeri anticipate (56%). În opinia lor, țara trebuie să fie guvernată, iar alegerile distrag atenția de la problemele care urmează a fi soluționate urgent.

Totuși, în cazul unor eventuale alegeri parlamentare observăm următoarea structură a preferințelor electorale exprimate, conform distribuției din eșantionul total: PCRМ -33%, PDM -14, PLDM -11%, PL- 10%, AMN- 2%, circa - 11% nu ar vota în general, și restul - 19% sunt indeciși. În eventualitatea unor alegeri anticipate, partidele – componente ale AIE (Alianța pentru Integrare Europeană) ar deține împreună circa 35% din opțiunile respondenților, iar PCRМ – 33%.

C4: Analiza dinamicii sondajelor realizate de la începutul anului 2009 (martie – noiembrie) denotă existența unui trend ascendent ușor al PDM și PLDM.

C5: Respondenții au fost întrebați dacă vor vota în continuare partidele pe care le-au susținut la ultimul scrutin. În perioada 29 iulie și data realizării sondajului, opțiunile electorale au înregistrat următoarea dinamică:

- a. **PCRМ își păstrează circa 77% din alegătorii care l-au votat la 29 iulie, 17% din cei care au votat PCRМ la ultimele alegeri parlamentare nu s-au decis sau nu vor vota și circa 6% din votanți sunt pierduți în favoarea PDM. Este remarcată ponderea de 27% din cei care nu au votat la 29 iulie și care în situația unor eventuale alegeri ar vota PCRМ.**
- b. **PLDM, își păstrează 76 % din electorat, dar pierde circa 11% dintre cei indeciși, circa – 7 % în favoarea PDM și 5 % în favoarea PL.**
- c. **PDM, își păstrează 73 % din electorat, pierde circa 21% în indeciși, 4% în favoarea PCRМ și 2% în favoarea PLDM.**
- d. **PL, își păstrează 67 % din electorat, pierde circa 21% în indeciși, 6% în favoarea PLDM, 5% în favoarea PDM și 2% - PCRМ**
- e. **AMN, își păstrează 34 % din electorat, pierde circa 26% în indeciși, 66% în favoarea PL, câte 10 % în favoarea PDM și PLDM și 3% - PPCD.**

C6: Întrebați pentru care dintre partide nu ar vota nici într-un caz, respondenții manifestă o ușoară diminuare a votului negativ în raport cu PLDM și PL, concomitent cu respingerea mai categorică a PCRМ (de la 22 la 25%), și alte partide.

4. ATITUDINILE MANIFESTATE FAȚĂ DE ALEGEREA NOULUI PREȘEDINTE ȘI REFERENDUMUL CONSTITUȚIONAL

D1: Alegerile directe l-ar avantaja pe Marian Lupu, candidatul AIE pentru această funcție importantă din stat, care-i depășește în mod vizibil pe majoritatea contracandidaților săi. Totodată, organizarea alegerilor anticipate nu se bucură de susținerea a circa 65% din simpatizanții actuali AIE. Principalul responsabil de provocarea alegerilor anticipate se face PCRМ cu – 34% urmat la mare distanță de PLDM, PL și cineva din exterior cu câte 6%. Simpatizanții PDM și AMN sunt mai reținuți în atribuirea responsabilității PCRМ în situația unor alegeri anticipate (51%), față de simpatizanții PLDM (66%).

D2: În eventualitatea unui referendum privind modificarea Constituției, 74% dintre respondenți ar vota pentru alegerea directă a Președintelui. Sprijinul pentru această opțiune este format destul de unitar și omogen pe întregul teritoriu al țării, și se bucură de o aprobare constitutivă apreciabilă indiferent de naționalitate, vârstă ori religie.

D3: Populația sprijină decizia AIE de a-l înainta la funcția de șef al statului pe Marian Lupu (57%). Decizia respectivă este susținută cu o pondere mai înaltă în rândul următoarelor segmente:

persoanele cu studii superioare, locuitorii din mediul rural, grupul titular. Este de remarcă că această decizie găsește un sprijin impresionant chiar și printre cei care mențin simpatia față de PCRМ – circa 40% din numărul acestora.

Și alte evenimente politice, cum este întrevăderea dintre Președintele Federației Ruse, D Medvedev și candidatul AIE la funcția de președinte al RM, M Lupu, întrunește susținerea a circa 55% din participanți la cercetare. În sfârșit, și decizia de constituire a AIE se bucură de sprijinul a circa 51% din respondenți în detrimentul a restul 35% care nu susțin acest fapt. Principalii oponenți ai formării AIE sunt segmentele tipic electoratului PCRМ; peste 60 ani, din mediul urban exclus Chișinău, minoritățile etnice, nordul țării

D4: **Principalul de provocarea alegerilor anticipate ar fi, în opinia respondenților, PCRМ, care raportează circa 34%, urmat la mare distanță de PL, PDLМ și anumite forțe din exterior – fiecare cu câte 6% fiecare. Totuși, circa 37% din cei chestionați nu cunosc exact cine ar fi responsabil de noile alegeri.**

D5: Circa 57,1% dintre respondenți susțin că nu sunt de acord cu acțiunile Președintelui RM, față de 18,4% care susțin modul lui de acțiune. Menționăm că populația urbană și minoritățile naționale sunt vizibil mai critice în această chestiune. Aceiași situație se repetă în cazul Guvernului RM – 58,1% nu sunt de acord cu activitățile acestuia, și 59,2% - care își exprimă neîncrederea față de activitățile Parlamentului.

Analizând structura respondenților, putem observa că anume tinerii creditează guvernul cu cea mai multă încredere (46%), pe când cei mai în vârstă își manifestă într-o măsură mai mare scepticismul (30%). Mai încrezători în acțiunile guvernului se manifestă persoanele cu studii superioare (30,1%) față de persoanele cu studii profesionale (18%) ori colegiu (20%). Lipsa de încredere în noua guvernare este mai înaltă în mediul urban - 54%. Zona de centru este mai optimistă în ceea ce privește schimbarea lucrurilor spre bine de către actuala guvernare. Cei care își manifestă simpatia față de anumite partide ale AIE se arată încrezători în posibilitatea noii guvernări de a schimba situația economică a țării spre bine.

Cea mai joasă pondere a încrederii o atestăm totuși printre cei care manifestă simpatie față de PDM (57%). Minoritățile etnice sunt prudente în privința unor schimbări rapide spre bine sub noua guvernare.